

Katowice, dnia 8 maja 2024 r.

INFORMACJA Nr 4/2024/EW

w sprawie pożaru endogenicznego zaistniałego w dniu 10 stycznia 2024 r. o godzinie 1⁵⁵ w Pochylni transportowej N-803 w pokładzie 203/3 w Południowym Koncernie Węglowym S. A. Zakładzie Górniczym Janina w Libiążu.

Pożar zaistniał w likwidowanej Pochylni transportowej N-803, w odległości około 90 m na południowy zachód od skrzyżowania z Chodnikiem N-823 w pokładzie 203/3 na poziomie 500 m.

Pokład 203/3 grubości od 3,7 m do 4,0 m i nachyleniu do 4°, niemetanowy, nieskłonny do tępań, zaliczony został do klasy A zagrożenia wybuchem pyłu węglowego oraz I stopnia zagrożenia wodnego. Węgiel tego pokładu zaklasyfikowano do V grupy skłonności do samozapalenia. W stropie pokładu 203/3 zalegało około 0,8 m mułowca oraz około 27,2 m piaskowca, a w spągu około 6,8 m mułowca i około 18,7 m piaskowca.

W kopalni Janina w południowo-zachodnim rejonie obszaru górniczego Libiąż IV w pokładzie 203/2 wykonano między innymi Pochylnię N-802, z której wydrążono Pochylnię odstawczą N-805 oraz równoległe do tych wyrobisk, Pochylnię wentylacyjno-transportową N-847i Pochylnię transportową N-803. Wyrobiska te wykonane zostały w obudowie typu ŁPP9/V29/4/A, stawianej co 1,0 m z opinką stropu i ociosów z siatek zgrzewanych. Z tych pochylni, w kierunku zachodnim wykonano szereg wyrobisk przyścianowych, w tym z Pochylni transportowej N-803 między innymi Chodnik N-823 i Chodnik N-824. W pochylni transportowej N-803 na odcinku pomiędzy Chodnikami N-823 a N-824 odstłonięto sieć uskoków o zrzucie do 7,5 m, w rejonie których 10 maja 2018 r. miał miejsce pożar endogeniczny aktywnie ugaszony. Wyrobiska przyścianowe wykonane między innymi z Pochylni N-803 i posiadające połączenia z kompleksem zrobów pokładu 203/3 zostały zaizolowane tamami murowymi.

Od 3 kwietnia 2023 r., rozpoczęto likwidację Pochylni transportowej N-803 w kierunku Chodnika 823 w pokładzie 203/3 poprzez rabowanie obudowy, wyrobisko przewietrzano prądem powietrza w ilości około 400m³/min doprowadzanym lutniociągami tłoczącym. W prądzie powietrza odprowadzanym między innymi z Pochylni transportowej N-803 zabudowany był analizator tlenu węgla o numerze kopalnianym CO-12.

W dniu 28 grudnia 2023 r., wstrzymano likwidację Pochylni transportowej N-803 i do tego czasu wyrobiono obudowę na długości około 359 m, pozostawiając utrzymywany 90 m odcinek wyrobiska do skrzyżowania z Chodnikiem N-823.

W dniu 9 stycznia 2024 r., około godziny 23⁰⁰ dyspozytor ruchu zakładu górniczego, zauważył, że czujnik tlenku węgla CO-12 wskazuje nagły wzrost zawartości CO z 2ppm do 54ppm. Powiadomił on o tym sztygara oddziału wentylacji, którego skierował w rejon, gdzie między innymi pozostawiono niezlikwidowany odcinek Pochylni transportowej N-803 w pokładzie 203/3. W dniu 10 stycznia 2024 r. o godzinie 1⁵³, sztygar oddziału wentylacji przyszedł w rejon skrzyżowania Chodnika N-823 z Pochylnią transportową N-803 w pokładzie 203/3. Zauważył on dymy wydobywające się z Pochylni transportowej N-803 i zawartość tlenku węgla zmierzoną przyrządem pomiarowym do 70ppm w powietrzu, o czym powiadomił dyspozytora ruchu. W tym czasie czujnik tlenku węgla CO-12 rejestrował 69ppm CO, co wskazywało na przekroczenie 25dm³/min ilości tlenku węgla w prądzie powietrza. W związku z tym o godzinie 1⁵⁵ dyspozytor ruchu rozpoczął akcję przeciwpożarową i polecił sztygarowi oddziału wentylacji wycofać się ze skrzyżowania Chodnika N-823 z Pochylnią transportową N-803 w pokładzie 203/3. Dyspozytor spowodował wycofanie 27 pracowników z wyznaczonej strefy zagrożenia i zabezpieczenie jej 5 posterunkami obstawy oraz skierował w rejon pożaru 2 dyżurujące zastępy ratownicze. O godzinie 3⁴¹ prowadzenie akcji przeciwpożarowej przejął kierownik ruchu zakładu górniczego. Zgodnie z opracowanym planem akcji przeciwpożarowej, przystąpiono do budowy 2 tam izolacyjnych, tj. w Pochylni wentylacyjno-transportowej N-847 oraz w Pochylni N-802 w celu wyłączenia z sieci wentylacyjnej kopalni rejonu Pochylni transportowej N-803 w pokładzie 203/3. Dojścia do budowanych tam przewietrzano prądem powietrza doprowadzanym lutniociągami tłoczącymi w ilości około 300 m³/min w Pochylni wentylacyjno-transportowej N-847 i około 240m³/min oraz w Pochylni N-802 w pokładzie 203/3.

W dniu 12 stycznia 2024 r., po zabudowie 2 tam izolacyjnych murowych tj. TP-1 w Pochylni wentylacyjno-transportowej N-847 oraz TP-2 w Pochylni N-802, w pokładzie 203/3 i stwierdzeniu braku obecności tlenku węgla w wyrobiskach objętych strefą zagrożenia, kierownik akcji o godzinie 19¹¹ zakończył akcję przeciwpożarową.

W tym dniu około godziny 21³⁰ pracownik Okręgowego Urzędu Górniczego w Katowicach kontrolował rejon zakończonej akcji przeciwpożarowej w Pochylni wentylacyjno-transportowej N-847 w pokładzie 203/3. W powietrzu wydobywającym się z Pochylni wentylacyjno-transportowej N-847 przewietrzającym dojście do tamy TP-1, stwierdził przyrządem typu MX6 zawartość tlenku węgla do 40ppm (0,0040%), odpowiadającą ilości tlenku węgla wynoszącą 12dm³/min. W związku z przekroczeniem dopuszczalnej zawartości tlenku węgla w powietrzu wstrzymano wykonywanie prac profilaktycznych w Pochylni wentylacyjno-transportowej N-847 w pokładzie 203/3. W wydanej decyzji nakazano wykonywanie w tym rejonie wyłącznie prac mających na celu przywrócenie prawidłowego składu powietrza lub prowadzenie akcji ratowniczej do czasu uzyskania prawidłowego składu powietrza.

W dniu 13 stycznia 2024 r. o godzinie 16²⁰ dyspozytor ruchu zakładu górniczego, zauważył że czujnik tlenku węgla CO-12 wskazuje wzrost zawartości CO, która przekroczyła 26ppm i odpowiadała ilości tlenku węgla przekraczającej 25dm³/min. Powiadomił on o tym kierownika działu wentylacji pełniącego dyżur kierownika ruchu

zakładu górniczego, który po przyjechaniu do kopalni o godzinie 18²⁰ rozpoczął prowadzenie akcji.

Zgodnie z opracowanym planem akcji, zastępy ratowników przystąpiły do budowy tam izolacyjnych o konstrukcji przeciwwybuchowej w oparciu o tamy TP-1 i TP-2.

Do dnia 20 stycznia 2024 r., w Pochylni wentylacyjno-transportowej N-847 i w Pochylni N-802, w pokładzie 203/3 zabudowano 2 tamy izolacyjne ze spoiw mineralno-cementowych o konstrukcji przeciwwybuchowej, oznaczone odpowiednio jako TIP-1 i TIP-2. W sąsiedztwie tych tam uszczelniono górotwór oraz zabudowano tamy kompensacyjne. W dniu 20 stycznia 2024 r. o godzinie 12⁵³ po stwierdzeniu braku obecności CO w wyrobiskach objętych strefą zagrożenia, kierownik akcji zakończył prowadzenie akcji.

W akcjach brały udział zastępy ratownicze własne oraz z kopalń sąsiednich i Centralnej Stacji Ratownictwa Górniczego S.A. w Bytomiu. Akcje nadzorowali pracownicy Okręgowego Urzędu Górniczego w Katowicach.

W związku z prowadzonymi akcjami żaden z pracowników nie zgłosił wypadku.

Prawdopodobną przyczyną pożaru było samozapalenie się spękanego węgla pokładu 203/3, zalegającego w otoczeniu pochylni transportowej N-803 na odcinku pomiędzy Chodnikami N-823 a N-824, gdzie odsłonięto sieć uskoków o zrzucie do 7,5 m.

Do zaistnienia pożaru mogły przyczynić się:

- bardzo duża skłonność węgla pokładu 203/3 do samozapalenia zaklasyfikowanego do V grupy skłonności do samozapalenia,
- krótki czas inkubacji pożaru wynoszący dla węgla pokładu 203/3 28 dni,
- spękania węgla pokładu 203/3 związane z występowaniem strefy uskoków o zrzucie do 7,5 m w tym w miejscach likwidacji wyrobiska poprzez rabunek obudowy.

W związku z zaistniałym pożarem oraz prowadzonymi akcjami Dyrektor OUG w Katowicach wydał decyzje, w których nakazał między innymi:

- w dniu 13 stycznia 2024 r. wstrzymać ruch zakładu górniczego, w części dotyczącej wykonywania prac profilaktycznych w Pochylni wentylacyjno - transportowej N-847 w pokładzie 203/3 na poz. 500m, tj. rejon tamy izolacyjnej nr TP-1, określając następujące warunki wznowienia ruchu tej części zakładu:
 - Zapewnić skład powietrza w Pochylni wentylacyjno - transportowej N-847 w pokładzie 203/3, tak aby stężenie tlenu węgla nie było większe niż 0,0026% tj. 26ppm,
 - Do czasu uzyskania składu powietrza jak w pk1. wykonywać wyłącznie pracę mające na celu przywrócenie prawidłowego składu powietrza lub prowadzić akcję ratowniczą.

- w dniu 23 stycznia 2024 r.:
 - Dalsze prace w rejonie zakończonej akcji, prowadzić w oparciu o dokumentację prac profilaktycznych, pozytywnie zaopiniowaną przez kopalniany zespół do spraw zagrożeń naturalnych oraz zatwierdzoną przez kierownika ruchu zakładu górniczego.
 - Przeanalizować przez kopalniany zespół do spraw zagrożeń naturalnych w składzie poszerzonym o specjalistów do spraw zagrożeń wentylacyjnych i pożarowych, konieczność utworzenia pola pożarowego obejmującego rejon otamowanych wyrobisk w pokładzie 203/3 w wyniku prowadzonej akcji przeciwpożarowej oraz ratowniczej z uwzględnieniem analizy możliwości dopływu gazów z otamowanej przestrzeni do czynnych wyrobisk kopalni, w tym przepływu tych gazów przez zroby.

Informację opracowano na podstawie danych z OUG w Katowicach.